

**«8D02209 - Шығыстану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD)
дәрежесін алу үшін дайындалған Нурсеитова Лайла Дюсенгалиевнаның
«Жапон аймақтық бастамаларының трансформациясы және «Орталық Азия плюс Жапония»
форматындағы Қазақстан-Жапония серіктестігі» атты диссертациялық жұмысына**

РЕСМИ РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме
«	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) <u>диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</u>	Докторанттың диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының білім беру мен ғылымды дамытудың 2020-2026 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының бағытына сәйкес келеді және Жапонияның Орталық Азиядағы бастамалары, «Орталық Азия плюс Жапония» форматындағы Қазақстан-Жапония серіктестігінің стратегиялық моделін жүйелі түрде сараптау арқылы Жапония мен аймақтық ынтымақтастықты дамыту мәселелерін қамтиды. Қазақстан Республикасы мен Жапония арасында қабылданған нормативтік-құқықтық заңдар екіжақты экономикалық ынтымақтастықты институционалдық тұрғыда реттеуге бағытталды. Атап айтқанда, диссертациялық жұмыс екі жақтың келесі құжаттарымен тығыз байланысты. 1. ҚР мен Жапония арасындағы «Табысқа салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау туралы конвенцияны және оған Хаттаманы ратификациялау туралы» заңы. Қазақстан Республикасында 2009 жылы 30 қарашада N 208-IV Заңы қабылданды. 2. ҚР мен Жапония арасындағы «Инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімге қол қою». ҚР Президентінің 2013 жылғы 11 желтоқсандағы 709 Жарлығымен мақұлдаған қаулы. 3. ҚР Үкіметі мен Жапония Үкіметі арасындағы «Экономикалық және әлеуметтік даму бағдарламасы шеңберінде жапондық грант алу туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту» туралы.

			ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 20 мамырдағы № 333 қаулысымен бекітілген Нұр-Сұлтан, 2021 жылғы 15 наурыз, № 1 Жапонияның аймақтық бастамаларының мазмұны мен эволюциясын, Қазақстан-Жапония қатынастарының қалыптасуы мен даму динамикасын, оның жетістіктері мен шектеулерін ғылыми тұрғыдан талдау ерекше өзектілікке ие.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін <u>қосады</u> /қоспайды, ал оның маңыздылығы <u>ашылған</u> /ашылмаған.	Диссертациялық жұмыс ғылымға елеулі үлес қосады, оның маңыздылығы жақсы ашылған. Жапонияның Орталық Азиядағы бастамаларының трансформациясы және «Орталық Азия плюс Жапония» форматы аясындағы Қазақстан-Жапония серіктестігіне алғаш рет кешенді анализ жасалып, ғылыми айналымға енгізілген. Зерттеу жұмысында Қазақстан-Жапония Сыртқы істер министрлігінің 1991-2025 жылдар аралығындағы ресми материалдары, мемлекетаралық құжаттар, сапарлар статистикасы мен ресми даму көмегі деректері ғылыми айналымға кең көлемде тартылған. Зерттеуде Жапонияның Орталық Азиядағы аймақтық бастамаларының қалыптасу алғышарттары, даму кезеңдері және қазіргі кезеңдегі эволюциясы жүйелі түрде талданып, олардың мазмұны мен бағыттарының өзгеру динамикасына ғылыми талдау жасалып, саңызды аспектілері жақсы ашылған. Зерттеу жұмысында «Орталық Азия плюс Жапония» форматының қызметі алғаш рет дипломатиялық, мемлекеттік және қоғамдық деңгейдегі сарапшылардың эмпирикалық пікірлері негізінде кешенді талданып, оны жетілдіруге бағытталған қажетті ұсыныстар берілген. Жүргізілген зерттеу қазақстандық жапонтану бағытын жүйелеуге, Жапонияның аймақтық және жаһандық бастамаларын талдаудың теориялық-әдіснамалық негіздерін кеңейтуге және Орталық Азия кеңістігіндегі көпжақты дипломатиялық форматтарды зерделеуге арналған отандық ғылыми мектептің дамуына белгілі бір дәрежеде үлес қосады.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) <u>жоғары</u>; 2) орташа;	Диссертанттың диссертациялық жұмысты өзі жазу деңгейі жоғары. Себебі, бұл тақырыптың қазақстандық шығыстану үшін жаңа екені анық, Қазақстан және Жапонияның Сыртқы істер министрлігінің

		3) төмен;	ресми деректерін, Жапонияның дипломатиялық «Көгілдір кітабын», Жапонияның дамуға ресми көмегінің басты құжаттарының деректері, екі ел арасындағы нормативтік-құқықтық құжаттары, жапон және ағылшын тіліндегі дерек көздерді қолдану, оларға талдау жүргізу ізденушінің өзі жазу деңгейінің жоғары екендігін дәлелдейді.
		4) өзі жазбаған.	
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:	Қазақстан мен Жапония арасындағы өзара қарым-қатынастар тәуелсіздік кезеңінде басталып, шамамен отыз жылдан аса уақыт бойы дамып келеді. Осы кезең ішінде екі ел арасындағы ынтымақтастықтың түрлі қырлары – саяси-дипломатиялық байланыстар, экономикалық өзара әрекеттестік, мәдени және өркениеттік ұқсастықтар – ғылыми зерттеулерде белгілі бір деңгейде қарастырылған. Алайда Қазақстан мен Жапония арасындағы серіктестіктің аймақтық бастамалар аясындағы дамуы, әсіресе, Жапонияның Орталық Азияға қатысты саясатындағы институционалдық форматтардың қалыптасуы мен трансформация мәселесі ғылыми әдебиетте жеткілікті деңгейде жүйелі түрде зерттелмеген. Жапонияның Орталық Азияға қатысты сыртқы саяси стратегиясы мен аймақтық бастамалары, Қазақстан мен Жапония серіктестігі ерекше ғылыми қызығушылық тудырады. Жапония аймақ елдерімен өзара байланыстарды дамытуда көпжақты дипломатиялық тетіктерді пайдалана отырып, аймақтық ынтымақтастықтың жаңа бағыттарын қалыптастыруға ұмтылуда. Атап айтқанда, «Орталық Азия плюс Жапония» диалогтық форматы Жапонияның аймақ мемлекеттерімен саяси, экономикалық және гуманитарлық байланыстарын нығайтудың маңызды платформасына айналып келеді. Бұл мәселенің Қазақстан үшін де маңызы айрықша. Себебі Орталық Азиядағы аймақтық серіктестік тетіктерінің тиімді дамуы Қазақстанның сыртқы саяси басымдықтары мен экономикалық мүдделерінің жүзеге асуына тікелей ықпал етеді. Сондықтан, Жапонияның аймақтық бастамаларының мазмұны мен эволюциясын, сондай-ақ олардың аймақтық ынтымақтастықты
		1) <u>негізделген</u> ;	
		2) ішінара негізделген;	
		3) негізделмеген.	

			дамытудағы рөлін ғылыми тұрғыдан талдау – қазіргі кезеңдегі өзекті зерттеу бағыттарының бірі.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:	Диссертациялық жұмыстың мазмұны оның тақырыбын толығымен ашады. Зерттеу жұмысы кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан, пайдаланылған деректер мен әдебиеттер тізімінен тұрады. Барлық бөлімдер бір-бірімен логикалық түрде байланысқан және тақырыптың мақсат-міндеттерін ашады.
		1) айқындайды;	
		2) ішінара айқындайды;	
		3) айқындамайды.	
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Диссертациялық жұмыстың мақсаты мен міндеттері тақырыбына сәйкес келеді. Қойылған міндеттер жүйелі түрде орындалған және олардың әрқайсысы зерттеу тақырыбының мазмұнын ашуға бағытталған.
		1) сәйкес келеді;	
		2) ішінара сәйкес келеді;	
		3) сәйкес келмейді.	
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	Диссертациялық жұмыстың барлық бөлімдері мен құрылысы бір-бірімен толық байланысқан. Ізденуші зерттеу жұмысында алдына мақсат қойған, жұмыстың ішкі құрылысы мазмұны жағынан бірыңғай, жүйелі ғылыми ізденіс болып есептеледі. Әрбір бөлім мен тармақшалардағы ой қорытындылары бір-бірімен үндеседі.
		1) толық байланысқан;	
		2) ішінара байланысқан;	
		3) байланыс жоқ.	
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Ізденуші Қазақстан мен Жапонияның тарихын, саясатын, мәдениетін, экономикасын, Жапонияның аймақтағы бастамаларын, саясатын жақсы біледі және түсінеді. Жапонияның аймақтағы бастамаларының эволюциясын, Қазақстан-Жапон серіктестігінің қалыптасуын, даму динамикасын, ерекшеліктерін сұхбат, сауалнама, SWOT-талдау арқылы сыни түрде талдап, екі жақ байланыстарының дамуына нақты тұжырымдар мен ұсыныстар берілген.
		1) сыни талдау бар;	
		2) талдау ішінара жүргізілген;	
		3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;	
		4) талдау жоқ.	
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	Ізденуші зерттеу жұмысындағы алдына қойған мақсат пен міндеттерді жүзеге асыру барысында жапондық, шетелдік және

		1) толығымен жаңа;	отандық ғалымдар еңбектері, ресми құжаттар, бұған дейін ғылыми айналымға толық енгізілмеген статистикалық деректер, сондай-ақ сарапшылар, Орталық Азия студенттері мен зерттеушілер арасында жүргізілген сұхбат материалдары, екі мемлекеттің өзара қол жеткізген заңдары, қаулылары мен мәлімдемелері негізінде төмендегідей ғылыми жаңалықтарға қол жеткізген: 1. Жапонияның Орталық Азиядағы бастамаларының трансформациясы және «Орталық Азия плюс Жапония» форматы аясындағы Қазақстан-Жапония серіктестігіне алғаш рет диссертация деңгейінде кешенді анализ жасалған; 2. Зерттеу аясында Қазақстан мен Жапония Сыртқы істер министрлігінің 1991-2025 жж. ресми материалдары, мемлекетаралық келісімдер, ресми сапарлар статистикасы және дамуға ресми көмек деректері ғылыми айналымға енгізіліп, оларға эмпирикалық талдау жүргізілген; 3. Зерттеуде Жапонияның Орталық Азиядағы аймақтық бастамаларының қалыптасу алғышарттары, даму кезеңдері және қазіргі кезеңдегі эволюциясы жүйелі түрде талданып, олардың мазмұны мен бағыттарының өзгеру динамикасына ғылыми бағалау жүргізілген; 4. «Орталық Азия плюс Жапония» форматы аймақтық тұрақтылық пен стратегиялық қауіпсіздіктің мультидименсионды моделі ретінде қарастырылған. Яғни, серіктестік тек екіжақты ынтымақтастық емес, сонымен бірге Орталық Азиядағы бейбітшілік, логистика және технологиялық интеграцияның негізгі драйвері ретінде интерпретацияланған; 5. Модельді трансформациялық талдау арқылы Жапонияның Орталық Азия аймағындағы стратегиялық серіктестік моделінің компоненттері анықталып, олардың эволюциясы, өзара тәуелділігі және ықтимал әсерлері көрсетілген; 6. Сценарийлік-симуляциялық әдісті қолдану арқылы Қазақ-Жапон серіктестігі келешегінің ықтимал сценарийлерінің модельдері анықталған.
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

			7. Сарапшылармен жүргізілген тереңдетілген сұхбаттар және «Орталық Азия плюс Жапония» диалогының 10-шы саммит нәтижелері негізінде Қазақстан-Жапония қатынастарының жаңа даму траекториялары талданып, стратегиялық басым бағыттары жүйеленіп, екі ел серіктестігінің даму болашағына болжам жасау нәтижесінде, оның тиімділігін арттыруға бағытталған нақты ұсыныстар жан-жақты әзірленген.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	Жүргізілген зерттеу нәтижесіндегі диссертацияның қорытындылары жаңа болып табылады. Диссертацияның бірінші бөлімінде аймақтық қарым-қатынастар жүйесінің теориялық негіздері сарапталып, Жапонияның Орталық Азиядағы бастамаларын түсіндіруде жаңа регионализм, консерватизм және жұмсақ күш теорияларының әдіснамалық маңызы айқындалған. Зерттеудің екінші бөлімінде Жапонияның Орталық Азиядағы бастамаларының трансформациясы талданып, «Жібек жолы дипломатиясының» мазмұндық эволюциясы айқындалған. Уақыт өте келе бұл саясат институционалдық сипат алып, «Орталық Азия плюс Жапония» диалогтық форматына ұласты. Аталған формат Жапонияның аймақпен жүйелі, ұзақмерзімді және көпжақты ынтымақтастық орнатуға мүдделі екенін дәлелдейді. Жапония үшін Қазақстан Орталық Азиядағы тұрақты әрі болжамды серіктес болса, Қазақстан үшін Жапония жоғары технологиялар мен инновациялық даму тәжірибесіне ие маңызды экономикалық әріптес болып саналады. Диалог аясында қабылданған шешімдер мен бірлескен құжаттар мазмұнының эволюциясы қатынастардың сапалық өзгерісін көрсетеді. «Қатынас» және «ынтымақтастық» ұғымдарынан «жаңа серіктестік» деңгейіне өтуі – тараптар арасындағы өзара сенімнің институционалдық тұрғыдан бекітілгенін білдіреді. Диссертациялық зерттеудің үшінші бөлімі Қазақстан-Жапония стратегиялық серіктестігінің мазмұнын тереңдетіп, оның экономикалық, гуманитарлық және құндылықтық өлшемдерін кешенді түрде талдауға арналған.
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертациялық жұмыстың нәтижелері академиялық ортада, сондай-ақ саяси деңгейдегі сараптамалық консультацияларда, әсіресе Жапонияның Қазақстанға және Орталық Азия мемлекеттеріне қатысты сыртқы саясатының өзгеру динамикасын, халықаралық геосаяси ахуал трансформациясы жағдайындағы жапон дипломатиясының басым бағыттарын, соның ішінде ресми сыртқы саяси доктриналары мен дипломатиялық риторикасын талдауда пайдаланылуы мүмкін. Зерттеу қорытындыларын екіжақты сауда-экономикалық, инвестициялық, технологиялық және гуманитарлық байланыстарды жүйелі дамыту стратегияларын әзірлеуде, сондай-ақ «Орталық Азия плюс Жапония» форматын ұлттық мүдделерге сәйкес тиімді пайдаланудың тетіктерін айқындауда қолданылу ұсынылады.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (квалитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген. Диссертацияда ұсынылған қорытындылар теориялық талдауларға, нормативтік құқықтық базаларға, Қазақстан және жапон сарапшыларының сұхбат, сауалнама нәтижелеріне және SWOT-талдау әдісі арқылы алынған эмпирикалық деректерге сүйенген. Зерттеудің әдіснамалық тұрғыдан жан-жақты қамтылуы қорытындылардың сенімділігі мен негізділігін толық қамтамасыз етеді.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия;	1-ереже 7.1. Дәлелденді 7.2. Тривиалды емес 7.3. Ия, жаңа 7.4. Қолдану деңгейі кең 7.5. Ия, дәлелденді: Нурсеитова Л.Д, Ашинова Ж.Е, Акифуми Ш. Қазіргі жапон сыртқы саясатының жүзеге асырылуының теориялық негіздері. «Қазақстан шығыстануы» ғылыми журналы. – 2024. – Том 12. – №4. – 136-149 б. https://doi.org/10.63051/kos.2024.4.136.

		2) жоқ ;	2-ереже
		3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.	7.1. Дәлелденді
		7.3 Жаңа ма?	7.2. Тривиалды емес
		1) ия ;	7.3. Ия, жаңа
		2) жоқ ;	7.4. Қолдану деңгейі кең
		3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.	7.5. Ия, дәлелденді:
		7.4 Қолдану деңгейі:	Нурсеитова Л.Д., Акифуми Ш., Ахапов Е.А. Жаңа әлемдік тәртіптегі жапон сыртқы саяси стратегиясының концепциялары. «Қазақстан шығыстануы» ғылыми журналы. – 2025. – Том 13. – №1. – 202-213 б. https://doi.org/10.63051/kos.2025.1.202 .
		1) тар;	3-ереже
		2) орташа;	7.1. Дәлелденді
		3) кең	7.2. Тривиалды емес
		4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.	7.3. Ия, жаңа
		7.5 Мақалада дәлелденген бе?	7.4. Қолдану деңгейі кең
		1) ия ;	7.5. Ия, дәлелденді:
		2) жоқ	Нурсеитова Л.Д., Ашинова Ж.Е. Қазақстан Республикасындағы Жапонияның сыртқы саяси бастамаларының трансформациясы және ерекшеліктері // Абылай хан атындағы ҚазХҚӘТУ Хабаршысы. Халықаралық қатынастар және аймақтану сериясы.– 2024. – Том 55. – №1. – 113-130 б. https://doi.org/10.48371/ISMO.2024.55.1.008 .
		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	4-ереже
			7.1. Дәлелденді
			7.2. Тривиалды емес
			7.3. Ия, жаңа
			7.4. Қолдану деңгейі кең
			7.5. Ия, дәлелденді:
			Nurseitova L., Ashinova Zh., Akifumi Sh. and Rymbekova A. "Dynamics of Development of the Main Areas of Cooperation Between Kazakhstan and Japan: Comparative Analysis and Assessment of

			Prospects // Asia-Pacific Social Science Review. – 2025. –Vol. 25. – №2, Art. 9. DOI: https://doi.org/10.59588/2350-8329.1573 5-ереже 7.1. Дәлелденді 7.2. Тривиалды емес 7.3. Ия, жаңа 7.4. Қолдану деңгейі кең 7.5. Ия, дәлелденді: Nurseitova L., Ashinova Zh. Kazakh-Japanese partnership in the format of “Central Asia Plus Japan”. Jornal of Oriental Studies. – 2025. – Vol. 114. №3. – P. 42-52. DOI: https://doi.org/10.26577/JOS202511434 6-ереже 7.1. Дәлелденді 7.2. Тривиалды емес 7.3. Ия, жаңа 7.4. Қолдану деңгейі кең 7.5. Ия, дәлелденді: Nurseitova L., Ashinova Zh., Akifumi Sh. and Rymbekova A. "Dynamics of Development of the Main Areas of Cooperation Between Kazakhstan and Japan: Comparative Analysis and Assessment of Prospects // Asia-Pacific Social Science Review. – 2025. –Vol. 25. – №2, Art. 9. DOI: https://doi.org/10.59588/2350-8329.1573
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы тандау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Әдіснамалық тұрғыда, зерттеу жұмысы ғылыми талаптарға сай жүргізілген. Ізденуші зерттеу мақсаты мен міндеттеріне қол жеткізу үшін теориялық (деректерді жинау, талдау, жүйелеу, саралау) және эмпирикалық (сараптамалық сұхбат, сауалнама, SWOT-талдау) әдістерді қолданған. Атап айтқанда, жұмыста теориялық талдау, контент-талдау, кабинеттік зерттеу сияқты әдістер пайдаланылып, Қазақстан мен Жапонияның Сыртқы істер министрлігінің ресми құжаттарына, Жапонияның дипломатиялық «Көгілдір кітабына» кабинеттік зерттеу әдісі қолданылған.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) ия;	
		2) жоқ.	

			Шарттық-құқықтық құжаттарға, экономикалық ынтымақтастыққа қатысты мәліметтер, мәдени-гуманитарлық байланыстар, ресми сапарлар мен олардың қорытынды мәлімдемелері, сондай-ақ Жапонияның дамуға берілген ресми көмегіне қатысты статистикалық мәліметтерге талдау, жүйелеу әдістері пайдаланылған.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	Диссертациялық жұмыста компьютерлік технологиялар тікелей қолданылмағанымен, ғылыми зерттеудің қазіргі заманғы сапалық әдістері кеңінен пайдаланылған. Атап айтқанда, контент-талдау, кабинеттік зерттеу, сценарийлік–симуляциялық әдіс, сараптамалық сұхбаттар, Жапонияда оқып жатқан Орталық Азия студенттеріне сауалнама әдісі, SWOT- талдау әдістері арқылы мәліметтер жинақталып, интерпретацияланған. Бұл тәсілдер зерттеудің мазмұндық тереңдігін қамтамасыз етіп, ғылыми нәтижелердің негізділігі мен сенімділігін арттырған.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Диссертацияда жасалған негізгі ғылыми қорытындылар жеткілікті дәлелдермен және сенімді дереккөздермен негізделген. Ізденуші әрбір тұжырымын теориялық, эмпирикалық фактілермен дәлелдеген. Атап айтқанда екі жақтың жоғарғы деңгейдегі қабылданған мәлімдемелер, нормативтік-құқықтық құжаттар, экономикалық және Жапонияның дамуға ресми көмек келісімдеріне (бет 12, Кіріспе) сілтемелер жасалған. Ізденуші жапондық және қазақстандық сарапшылармен жүргізген сұхбаттар, Жапонияда оқып жатқан студенттерге жүргізген сауалнамалар нәтижесінде алынған ақпараттар теориялық тұжырымдарды қуаттай түскен. Диссертацияда осы сұхбат және сауалнама нәтижелері диаграмма, SWOT-талдау түрінде көрсетілген. Зерттеу жұмысы бойынша дәйекті талдау қағидаты сақталған.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Қолданылған әдебиеттердің тізімінде диссертациялық жұмыстың маңызды мәлімдемелерін растайтын көптеген сенімді дереккөздер мен тиісті ғылыми әдебиеттер келтірілген.

		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті, онда көптеген дереккөздер келтірілген, оның ішінде: Жапонияның Сыртқы істер министрлігі жыл сайын жариялайтын «Көгілдір кітабының» есептері; 2004 жылы Сыртқы істер министрі Ё. Кавагучи ұсынған «Орталық Азия плюс Жапония» бастамасына қатысты бағдарламалық материалдар; Т. Асоның «Орталық Азияны бейбітшілік пен тұрақтылық дәлізіне айналдыру» тұжырымдамасына байланысты деректер; Қазақстан және Жапонияның Сыртқы істер министрлігінің ресми сайтында жарияланған материалдар; Жапонияның Халықаралық ынтымақтастық агенттігі ұсынған «Орталық Азия елдеріне бағытталған дамуға ресми көмек» құжатына қатысты статистикалық мәліметтер; Жапония мен Орталық Азия мемлекеттері арасында қол қойылған ресми құжаттар; Қазақстан және Жапонияның нормативтік-құқықтық дереккөздері, екі жақ саяси қайраткерлердің және жоғары лауазымды тұлғалардың ресми мәлімдемелері; Қазақстан және Жапония сарапшыларына жүргізген сұхбаттар, сауалнама нәтижелері бар.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Докторлық диссертацияның теориялық маңызы бар. Жапонияның Орталық Азиядағы бастамаларының эволюциясы, «Орталық Азия плюс Жапония» форматындағы Қазақстан мен Жапония серіктестігінің қалыптасуы, даму динамикасы, екі жақтың саяси-экономикалық, гуманитарлық байланыстары, екі жақтың нормативтік-құқықтық заңнамалары, «Орталық Азия плюс Жапония» форматы аясындағы түрлі кездесулер, жоғарғы лауазымды тұлғалардың сапарлары, бизнес форумдар, Жапония ДРК-ның Орталық Азия елдерінің экономикалық дамуына әсері жайлы ақпарат пен талдау, тұжырымдар, шығыстанушы, жапонтанушы ғалымдар мен сарапшылар, ізденуші мамандар үшін маңызы зор болмақ.
		1) бар;	
		2) жоқ.	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған	Жүргізілген зерттеу қазақстандық жапонтану бағытын жүйелеуге, Жапонияның аймақтық және жаһандық бастамаларын талдаудың

		нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	теориялық-әдіснамалық негіздерін кеңейтуге және Орталық Азия кеңістігіндегі көпжақты дипломатиялық форматтарды зерделеуге арналған отандық ғылыми мектептің дамуына белгілі бір дәрежеде үлес қосады. Зерттеу нәтижелері Қазақстан мен Жапония арасындағы ынтымақтастықты дамытудағы нақты ұсыныстар мен стратегияларды қамтиды. Мұндағы ұсыныстарды халықаралық саудада, еңбек нарығында, білім, ғылым және мәдени байланыстар сияқты салаларда пайдалануға болады. Аналитикалық орталықтарда, мемлекеттік органдарда, халықаралық ұйымдарда бұл нәтижелерді тиімді саясат құруда пайдалану үлкен мүмкіндіктер беретіні сөзсіз. Халықаралық қатынастар, шығыстану саласындағы мамандар, сарапшылар, сондай-ақ білім беру мекемелері, ғылыми-зерттеу орталықтары өз тәжірибелерінде кеңінен пайдалана алады.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?	
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы:	Докторлық диссертация жұмысы ғылыми тілде, сауатты жазылған, техникалық тұрғыдан дұрыс рәсімделген және мемлекеттік стандарттарға сәйкес.
		1) жоғары;	
		2) орташа;	
		3) орташадан төмен;	
		4) төмен.	
11.	Диссертацияға ескертулер		Жұмыс тиянақты да мазмұнды жазылғанын алға тарта отырып, диссертацияға ескертпеден гөрі ұсыныстар ретінде келесі мәселелерді нақтылауды жөн көрдім: 1. Зерттеу жұмысының І-ші тарауының 1.2 тараушасында қарастырылған «Жаңа әлемдік тәртіптегі Жапонияның сыртқы саяси стратегиясының доктриналарында» Синдзо Абэнің FOIP «Еркін әрі ашық Үнді-Тынық мұхиты аймағы тұжырымдамасы» Жапонияның Орталық Азия елдеріндегі бастамаларына нақты

			қалай әсер еткені туралы ғылыми талдау аз болғандықтан, Сіздің ой-пікіріңізді білгім келеді; 2. Қазақстан дипломатымен болған сұхбат мәтінінде «ноу-хоу технологиялар» туралы айтады, осыған қатысты Жапония қандай жаңа технологияларды ұсына алады?; 3. Ғылыми жұмысыңызда негізгі басымдықты эмпирикалық зерттеулерге бергеніңіз құптарлық, осы әдістің нәтижесінде нақты Қазақстан және Жапонияның қарым-қатынастарын дамытуда ең басты акцентті қайда бөлу керек, Жапонияның Қазақстанның дамуына ресми көмегі қай бағытта басым, ол қалай жүзеге асырылып жатыр, және 2004 жылы бастау алған «Орталық Азия плюс Жапония» форматының институционалдық құрылымының өзгеріс динамикасы қаншалықты тиімді болды деген мәселелерге ой-тұжырымдар нақтыланса деген ұсыныс. Аталған бұл ұсыныс-ескертпелер диссертациялық зерттеудің ғылыми құндылығына, жалпы сипатына еш нұқсан келтірмейді, ғылыми мазмұнын төмендетпейді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Диссертант өзінің зерттеу нәтижелерін ғылыми қауымдастықта белсенді жариялап, апробациядан өткізген. Атап айтқанда, диссертация тақырыбы бойынша 5 ғылыми мақала жарық көрген: олардың біреуі жоғары импакт-факторы бар халықаралық ғылыми журналда (Scopus базасында), ал төртеуі ҚР ғылым және жоғары білім министрлігінің Білім сапасын қамтамасыз ету комитеті ұсынған отандық резензияланған басылымдарда жарияланған (бет 22, Кіріспе). Сондай-ақ, диссертант шетелдік және республикалық конференцияларда 4 баяндама жасаған, мұның өзі зерттеу нәтижелерінің кеңінен талқылағанын білдіреді. Докторанттың шығарған мақалалары оның зерттеу тақырыбын терең меңгергенін және нәтижелерінің ғылыми құндылығын тағы бір растайды.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Нурсеитова Лайла Дюсенгалиевнаның «Жапон аймақтық бастамаларының трансформациясы және «Орталық Азия плюс Жапония» форматындағы Қазақстан-Жапония серіктестігі» атты диссертациялық жұмысы мазмұны жағынан да, ғылыми нәтижелері

		тұрғысынан да PhD дәрежесіне қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді. Зерттеу тақырыбының өзектілігі негізделген, мақсаты мен міндеттері орындалған, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңызы жоғары деңгейде дәлелденген. Диссертация шығыстану бағыты бойынша жаңа деректер мен пайымдар ұсынып, «Орталық Азия плюс Жапония» форматы аясындағы Қазақстан мен Жапония серіктестігінің дамуына ұсыныстар берген. Жұмыс құрылымы жүйелі, әдіснамасы негізді, тұжырымдары сенімді дереккөздермен қамтамасыз етілген. Шешім: Сондықтан, «8D02209 - Шығыстану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Нурсейтова Лайла Дюсенгалиевнаның «Жапон аймақтық бастамаларының трансформациясы және «Орталық Азия плюс Жапония» форматындағы Қазақстан-Жапония серіктестігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына философия докторы (PhD) дәрежесін беруді ұсынамын.
--	--	---

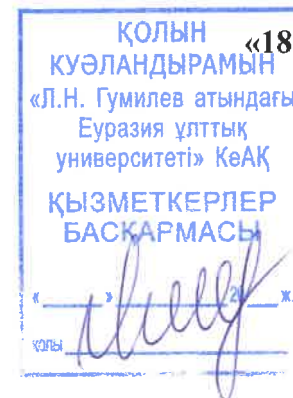
Ресми рецензент:

Л.Н. Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университеті,
шығыстану кафедрасының
қауымдастырылған профессоры,
тарих ғылымдарының кандидаты

ҚОЛЫ

А.М. Азмуханова

«18» мамыр 2026 ж.

